

KERST: CLOSE MET GOD

Kerst prikkelt de zintuigen: lichtjes, versierde straten. Kerst prikkelt om inkopen te doen: een kerstboom, cadeautjes, ingrediënten voor het diner, chique kleding. Kerst prikkelt om elkaar op zoeken: het gezin compleet, familie, vrienden. Kerst prikkelt om de weg naar binnen te gaan. Wat bezielt mij?

We vieren in de kerk met Kerst dat de liefde van God aan het licht kwam in een kind. God werd mens. Hoe lang is dat al geleden? Meer dan 2000 jaar. En Maria beviel ook niet naast de deur. Bethlehem ligt op een slordige viereneenhalfduizend kilometer van hier. We proberen ieder jaar de afstand in tijd en ruimte te overbruggen door de weg naar binnen af te leggen en net als de herders op zoek te gaan.

Kerst roept herinneringen aan vroeger op. Ik weet het nog, dat in de dorpskerk van mijn jeugd de kerstdienst werd gehouden. Sober en ondanks het feest een beetje streng. De preek ging over 'Was Christus duizendmaal in Bethlehem geboren, maar niet in jou, dan ging je toch verloren.' Als Kerst je niet van binnen raakt, dan verdwaal je. Dan 'loop je verloren' zoals ze in Vlaanderen zeggen. Je komt nergens.

Kerst prikkelt om de weg naar binnen in te slaan en op zoek te gaan naar het Christuskind in ons. Heel dichtbij. Het is de weg voorbij de haat en angst om uit te komen bij het diepste aanspreekpunt: de Liefde. Wil het nog wat worden met deze onherbergzame wereld, dan zullen we die weg naar binnen moeten afleggen, schreef de Joodse ETTY HILLESUM in haar dagboek tijdens Tweede Wereldoorlog.

Lezen: Lucas 2 : 1 - 7

‘Terwijl ze daar waren, brak de dag van haar bevalling aan, en ze bracht een zoon ter wereld, haar eerstgeborene.’

Lucas 2 : 7

Onze wereld, zijn wereld

Vandaag vieren we het feest dat een onzichtbare God zichzelf zichtbaar heeft gemaakt. Hij wordt verweten zich stil te houden, zich te hebben teruggetrokken in zijn schuilplaats de hemel. Dat is niet waar. Vandaag vieren we het feest van God die dichter dan dichterbij is gekomen in een Kind. Als geen andere god trok hij zich het lot aan van een wereld, waarvan partners soms tegen elkaar zeggen: ‘We willen geen kinderen. Moet je eens zien in wat voor wereld ze terecht zouden.’ In deze wereld werd Jezus geboren. Niet in een paradijs. Zijn voederbak stond op een plek, die je hem niet aan zou willen doen, vertelt de evangelist Lucas.

Wat is namelijk het geval? In zijn en onze wereld wordt druk geteld. Lucas vermeldt een volkstelling voor belastingdoeleinden. Bij ons wordt het aantal coronabesmettingen, ziekenhuisopnamen en vaccinaties geteld. Het doel is hetzelfde: de dingen onder controle zien te krijgen. Gewone mensen voelen soms die vinger aan de pols knellen. Kleine mensen als Maria en Jozef raken op drift. Het dagelijks leven overhoop gegooid. In zijn en onze wereld worden mensen als pionnen heen en weer geschoven. Vluchtelingen smeken aan onze grenzen om binnen gelaten te worden. Net als Jozef en de zwangere Maria, krijgen ze te horen: ‘Sorry, geen plaats!’ In zijn en onze wereld stoot je op *hard power*. Sterke mannen lijken het machtigste op deze aarde. Toen had je keizer Augustus, die een decreet uitvaardigde en de hele wereld kwam in beweging. Nu voelen we de arm van een autocratisch leider ver weg, dichtbij in onze woning waar de gasketel staat. Tussen zijn en onze wereld is er ook groot verschil. Onze tijd heeft kampt met ecocide. Van een beschadigde aarde en een ontregeld klimaat daar hadden Jozef en Maria geen hinder. Wij behoorlijk.

Lucas beschrijft vooral het donker om extra uit te laten komen dat in Gods naam het kind Jezus uit zou groeien tot het licht van de wereld. Jezus mag dan wel in de marge zijn geboren, zijn ideeën, zijn gedachten en woorden brengen nog altijd licht in

onze donkere wereld. We leven bij dat licht. Dat feest vieren we vandaag. God is met ons. Zo dichtbij.

Onze Vader, zijn Vader

We hebben het gehad over Jezus' wereld en die van ons. Laten we nu over de Vader hebben, die van hem en die van ons. Onze Vader.

Op internet zijn er hele creatieve geboortekaartjes van Jezus in omloop. Op eentje staat de kerststal afgebeeld. Helemaal bovenaan het geboortekaartje staat vermeld: 'Wij zijn heel erg blij met de geboorte van een zoon.' Zeker. Daaronder de naam van de zoon: 'Jezus Christus'. Vervolgens worden de trotse ouders genoemd: 'Zoon van Maria en God. Jozef staat tussen haakjes. Hij hangt er als peetvader een beetje bij. Het geboortebericht eindigt met een toespeling op boodschap van de engel: 'Geboren in een stal. Aangezien het kind zelf nogal verloskundig is werd een verloskundige niet gemist.'

Zoon van Maria en God. Het is de spijker op z'n kop. Natuurlijk niet letterlijk. In de geboorte van het Kerstkind wordt God als het ware opnieuw in deze wereld geboren. Hij is er weer. En hoe! Als nooit tevoren. Gods liefde komt aan het licht in de gedaante van een Kind. De goddelijke lijn zal door de Zoon in deze wereld worden voortgezet. 'God incarneert,' doen de theologen dan moeilijk. Met Kerst wordt het evangelie verkondigd, dat God de moeite heeft genomen met beide benen in onze modder te stappen. Hij gaat naast ons in de blubber staan door zelf het menselijke leven in Jezus Christus aan te nemen van de wieg tot het kruis. Zeg nooit: God laat ons als de wereld voor ons onherbergzaam wordt aan ons lot over. God blijkt onze Vader, niet onze stiefvader. Zo lief heeft hij onze wereld.

God bewijst zich als Vader. Dat vieren we vandaag.

Onze Jezus

Het ging over Jezus' wereld en de onze. Het ging over zijn en Onze Vader. Nu zijn wij aan de beurt. God is voelbaar dichtbij gekomen.

Om daar iets meer over te kunnen vertellen ga ik terug naar mijn jeugd. Vaak komen allerlei jeugdherinneringen met Kerst boven. De dienst van vroeger bijvoorbeeld. De predikant, die op kerstmorgen in de dorpskerk van mijn jeugd op de kansel stond, citeerde in zijn kerstpreek Angelus Silesius. Dat is een Latijnse naam. Angelus Silesius betekent 'de engel uit Silezië'. Silezië ligt tegenwoordig in Polen. In werkelijkheid heette deze man Johann Scheffler. Een knappe kop. Hij studeerde filosofie en geneeskunde onder meer in het Leiden van de 17e eeuw. Hij ervaarde de afstand

tussen God en zichzelf als minuscuul klein. Tussen mij en God zit praktisch niets meer, was zijn idee. Nul, komma nul. God onvoorstelbaar dichtbij. Silesius was een mysticus. De predikant van mijn jeugd was een bewonderaar van deze man. Deze geleerde verkondigde voor hem de ware boodschap van Kerst. God komt zo dichtbij dat hij in het centrum van je leven, dat is in je hart woont. De dominee van toen haalde de volgende uitspraak van zijn Silesius aan: 'Was Christus duizendmaal in Bethlehem geboren, maar niet in jou, dan ging je toch verloren.' Dat klinkt streng en was vermoedelijk ook streng bedoeld. 'Was Christus duizendmaal in Bethlehem geboren, maar niet in jou, dan ging je toch verloren.' Dat wil zeggen: als Kerst je niet raakt van binnen, als je het Kind niet dichtbij kunt halen, als je God niet ontdekt in je innerlijk, als je niet één bent met Hem, dan raak je de weg kwijt. Dan 'loop je verloren' zoals ze in Vlaanderen zeggen. Of te wel dan heb je er niets aan de boodschap van Kerst en blijft God op afstand. Het was een pleidooi om de weg naar binnen te gaan en Jezus als je diepste bezieling op te sporen. Stil worden.

Concreet: een gemeentelid leed lange tijd aan negativisme en chaos in zijn hoofd. We snappen het. In wat voor wereld leven wij' Corona hier en corona daar. Op een gegeven moment mailde hij dankbaar aan zijn predikant: 'Ik heb in de stilte geleerd om slechte gedachten te vervangen door goede, bittere gevoelens door liefdevolle aandacht, donker door licht.' Hij was de weg naar binnen gegaan en had Christus en waar hij voor staat gevonden. Hij had gezocht en gevonden een ongelooflijke innerlijke kracht van vernieuwing. Psychologen deden een mooie ontdekking. Kerst beleven werkt als een schokdemper voor nare kuilen op onze levensweg zoals de kuil 'angst' bijvoorbeeld.

Zo dichtbij kan God komen. In ons. Dat willen we vieren vandaag.

Kerstverhaal

Het ging tot nu toe over onze wereld, onze Vader en over onze Jezus. Kerst zonder verhalen zou geen Kerst zijn. Vandaar dat ik de preek bijna afsluit met een verhaal uit de oorlog. Over God die in mensen geboren wordt.

We hebben allemaal van Anna Frank gehoord. Minder bekend is die andere Joodse dagboekschrijfster uit de Tweede Wereldoorlog, Etty Hillesum. Een gemeentelid drukte mij een boek over haar in mijn handen. Ze kwam om in Auschwitz, 1943. In haar dagboek 'Etty' schrijft zij over haar innerlijke ontwikkeling te midden van de turbulentie van de Tweede Wereldoorlog en de waanzin van de Holocaust. Ze ontwikkelde zich, las ik, in die donkere tijd -hoe is het mogelijk?- van een onrustige, stuurloze, depressieve vrouw vol complexen tot een toonbeeld van rust en liefde. Ze werd een grote steun voor anderen in wat zij 'de hel van Westerbork' noemde.

Volgens haar was de weg naar binnen de enige begaanbare weg wilde het nog wat worden met deze onherbergzame wereld. Door een innerlijke krachtbron veranderde zij en wist zij haar omgeving te veranderen. God in haar was het diepste aanspreekpunt van de hoogst haalbare menselijkheid: de liefde. Zo kon ze zich zuiveren van alle haat. Vrede aarde, terwijl de oorlog voortwoekerde. Desondanks innerlijke vrede.

Dat willen we vieren vandaag. God komt zo dichtbij. Mensen ervaren een diepe vrede.

Kerst prikkelt

Tenslotte, Kerst prikkelt alle coronaperikelen ten spijt. Kerst prikkel de zintuigen.

Verlichte huizen en versierde straten. Cadeaus mooi ingepakt in goudpapier.

De smaak van gebraden wild, geur van een mok dampende chocolademelk. Muziek natuurlijk. Koorzang.

Kerst prikkelt om het geld te laten rollen. We kopen een kerstboom en geschenken voor eronder. We schaffen ingrediënten voor het diner van het jaar aan. Chique kleding misschien.

Kerst prikkelt om samen te zijn. We gaan bij familie en vrienden langs of ze komen gedoseerd uiteraard bij ons op bezoek. We openen onze armen extra breed dit jaar vooral figuurlijk voor de mensen van wie we houden en een beetje voor de mensen van wie we een beetje houden, moeten houden. We voelen ons verbonden.

En het geboortefeest van Jezus prikkelt om de weg naar binnen te zoeken om God te ontmoeten.